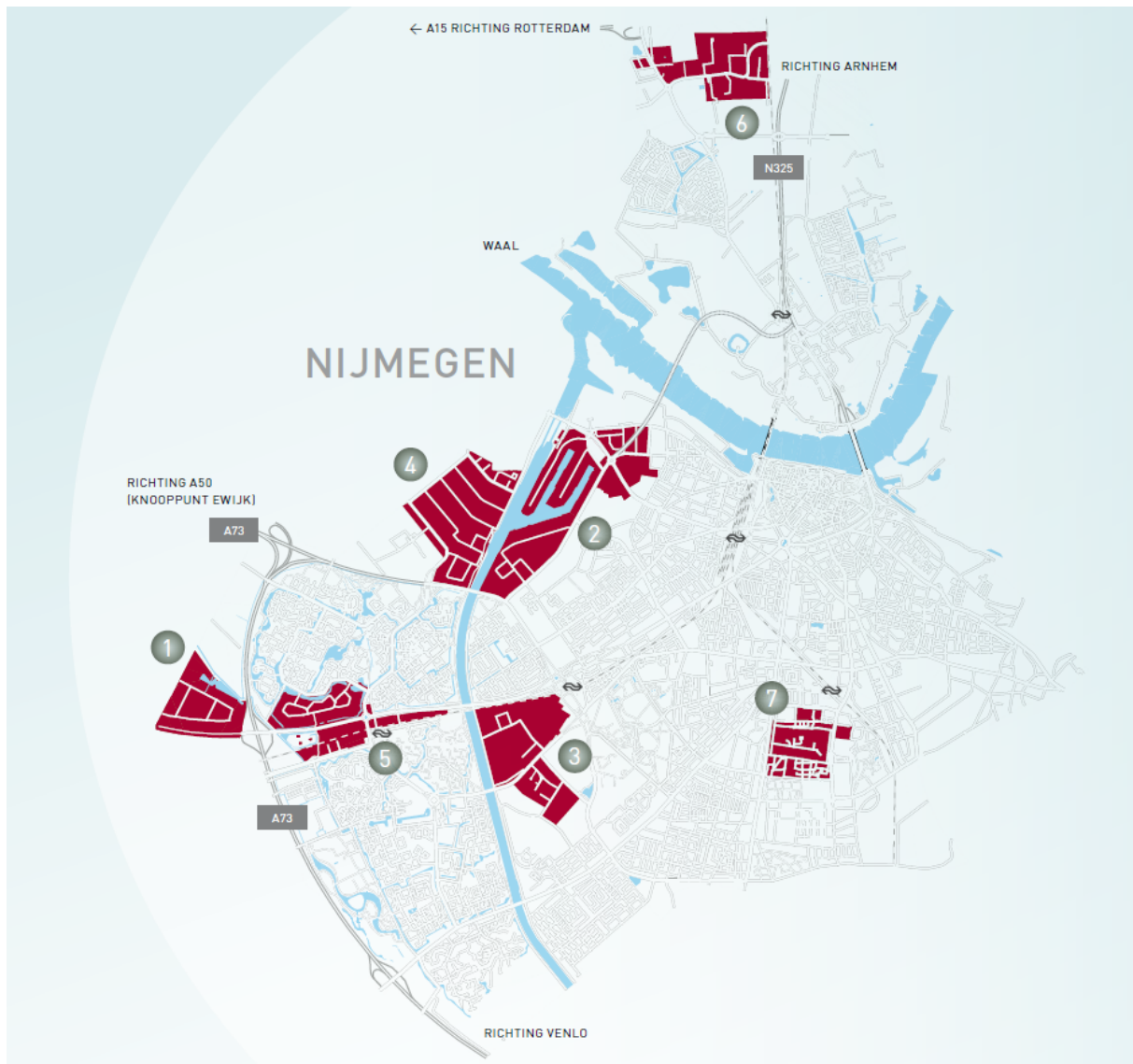

Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

ONDERZOEK BEDRIJVENTERREINENBELEID

BETUURLIJKE NOTA NIJMEGEN

MAART 2012

Colofon

De Rekenkamer heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Haar doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn kaderstellende en controlerende taak uit te voeren. Daartoe voert zij onderzoek uit op het gebied van:

- Doeltreffendheid:
Bij dit type onderzoek wordt nagegaan of de gewenste resultaten daadwerkelijk worden bereikt
- Doelmatigheid
Bij dergelijk onderzoek gaan we na of de gewenste resultaten worden bereikt met zo weinig mogelijk middelen (personeel, geld)
- Rechtmatigheid:
Bij onderzoek op dit terrein staat de vraag centraal of de uitvoering plaatsvindt volgens geldende wetten en regels.

Bij de uitvoering van haar onderzoeken kijkt de Rekenkamer altijd terug (wat is besloten, wat is gedaan), met als nadrukkelijk doel daarvan te kunnen leren voor de toekomst.

De wijze waarop de Rekenkamer haar onderzoeken (en overige werkzaamheden) uitvoert is vastgelegd in de Notitie Werkwijze.

Samenstelling:

de heer A. van Ruth (voorzitter)

de heer M. van Dam (lid)

de heer P. de Goede (lid)

De Rekenkamer wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris / onderzoeker: mevrouw J. Smink

Contact:

Post: Postbus 9105
6500 HG NIJMEGEN

Telefoon: 024 – 3292338

E-mail: rekenkamer@nijmegen.nl

Website: www.nijmegen.nl/rekenkamer

Kaft: Nijmeegse bedrijventerreinen en werkgebieden: Bijsterhuizen (1), Noord- en Oostkanaalhavens (2), Winkelsteeg (3), Westkanaaldijk (4), Brabantse Poort, inclusief Lindenholt (5), De Grift (6) en Heijendaal (7).

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord	
1	Inleiding	1
2	Conclusies	3
3	Aanbevelingen	7
4	Reactie College	8
5	Nawoord Rekenkamer	10

VOORWOORD

Het voeren van een goed bedrijventerreinenbeleid is een complexe uitdaging. Niet in de laatste plaats omdat de gemeente voor het welslagen daarvan sterk afhankelijk is van andere partijen. Allereerst uiteraard van de bedrijven die zich op deze terreinen (blijvend) willen vestigen. De gemeente kan weliswaar voorwaarden scheppen, maar het zijn uiteindelijk de bedrijven en de ondernemers die bepalen of het beleid succesvol is.

De gemeente is ook afhankelijk van mede-overheden, zoals de rijksoverheid en de provincie, maar ook van andere gemeenten in regionaal samenwerkingsverband. Het gaat dan onder andere om zaken als regelgeving, kaderstelling, planvorming en mede-financiering. Revitalisering van oude bedrijventerreinen is bijvoorbeeld niet mogelijk zonder de gezamenlijke inzet van meerdere overheden.

Bedrijventerreinenbeleid kent ook een bijzondere dynamiek. Het traject van planvorming tot realisatie van een nieuw bedrijventerrein neemt vele jaren in beslag, terwijl fluctuaties in de economische conjunctuur soms dwingen tot tijdige aanpassingen of zelfs annulering van geplande terreinen, met alle financiële gevolgen van dien.

Het onderhavige rapport biedt inzicht in de complexiteit en dynamiek van het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid. Naar de indruk van de Rekenkamer is er – zeker tegen de achtergrond van de hoge eisen die daaraan gesteld worden – geen reden tot ontevredenheid over het Nijmeegse beleid. Dat neemt niet weg dat wij nadrukkelijk aandacht vragen voor zaken die voor verbetering in aanmerking komen (zoals de monitoring) of voor ontwikkelingen die ons met zorg vervullen (zoals het wegvallen van financiële middelen).

Dit rapport is een product van de Nijmeegse Rekenkamer, maar is tot stand gekomen in samenwerking met de Rekenkamer Oost Nederland en de rekenkamer(commis)sie)s van de gemeenten Borne, Duiven, Heerde, Hof van Twente en Overbetuwe. Zij hebben respectievelijk voor de provincies Gelderland en Overijssel en de betreffende gemeenten soortgelijke rapporten geproduceerd. Deze rapporten zijn op de website van de Rekenkamer Nijmegen te downloaden. Aldus kan de geïnteresseerde lezer een indruk krijgen van de gehele bestuurlijke keten (van rijk tot afzonderlijke gemeenten).

Wij hopen dat dit rapport inspireert tot verdere ontwikkeling van het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid, dat immers in hoge mate van belang is voor de lokale economie en werkgelegenheid, maar ook vanuit het perspectief van ruimtegebruik en ruimtelijke ordening onze aandacht meer dan waard is. Wij danken een ieder die aan dit rapport heeft meegewerkt.

Ad van Ruth, Voorzitter Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen

1. INLEIDING

Waarom dit onderzoek?

De toegenomen maatschappelijke zorg over de verrommeling van het landschap, heeft ertoe geleid dat de politieke aandacht voor bedrijventerreinen in Nederland is toegenomen. Relatief nieuw in het beleid is de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit naast de economische kwaliteit van bedrijventerreinen. Dat zien we concreet terug in bijvoorbeeld de aanpak van verouderde bedrijventerreinen (kortweg 'herstructurering' genoemd) om zuiniger om te gaan met ruimte. De nieuwe beleidsrichting zien we terugkomen in strategische beleidsdocumenten als de Nota Ruimte (2006) van de rijksoverheid en in de samenwerkingsagenda 'Mooi Nederland' van Rijk, IPO¹ en VNG² (2007). Op een meer specifiek niveau, zien we de gecombineerde aandacht voor economie en ruimtelijke kwaliteit terug in het Convenant Bedrijventerreinen 2010 - 2020. Het convenant is ondertekend door het Rijk, de provincies (via het IPO) en de gemeenten (via de VNG).

Waarom in samenwerking?

Het onderzoek is uitgevoerd door de Rekenkamer Oost (rekenkamer van de provincies Gelderland en Overijssel) en zes gemeentelijke rekenkamers (Borne, Duiven, Heerde, Hof van Twente, Nijmegen en Overbetuwe)³. De samenwerking bood het onderzoek een belangrijke verdieping. Samen kon de 'beleidsketen' (rijk-provincie-regio-gemeente) beter in beeld worden gebracht en konden de prestaties en effecten ervan beter worden beoordeeld, dan dat we afzonderlijk hadden gekund.

Wat is het doel van het onderzoek?

Het doel is om inzicht te bieden in de effectiviteit van het bedrijventerreinenbeleid op provinciaal en gemeentelijk niveau om Provinciale Staten en de gemeenteraden te ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol.

Hoe luidt de hoofdvraag?

In hoeverre leidt het door provincies en gemeenten gevoerde bedrijventerreinenbeleid in Overijssel en Gelderland tot de gewenste resultaten en effecten, en welke aanbevelingen kunnen worden gedaan?

¹ IPO: Interprovinciaal Overleg.

² VNG: Vereniging Nederlandse Gemeenten.

³ Daarnaast heeft de Rekenkamer Oost Nederland onderzoek gedaan naar (de uitvoering van) het bedrijventerreinenbeleid van de gemeente Zwolle.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn deelnemende gemeentelijke rekenkamers nagegaan:

1. Wat de doelen van het gemeentelijke bedrijventerreinenbeleid zijn;
2. Hoe uitvoering wordt gegeven aan het gemeentelijke bedrijventerreinenbeleid;
3. Hoe en met wie wordt samengewerkt bij het formuleren en uitvoeren van het bedrijventerreinenbeleid;
4. Welke resultaten zijn geboekt met het gemeentelijke bedrijventerreinenbeleid.

Hoe is het onderzoek uitgevoerd?

De deelnemende rekenkamers hebben gezamenlijk een onderzoeksplan en werkprogramma opgesteld, en hebben regelmatig overleg gehad gedurende het onderzoek. Op basis daarvan zijn steeds nadere afspraken gemaakt over de aanpak. Voor de uitvoering van het onderzoek hebben we – net als de andere gemeentelijke rekenkamers - gebruik gemaakt van de volgende methoden:

- Analyse van beleids- en uitvoeringsdocumenten van de gemeente en bedrijventerreinenverenigingen;
- Interviews met de portefeuillehouder, ambtenaren en vertegenwoordigers van bedrijventerreinenverenigingen.

Wat u nog moet weten voordat u gaat lezen

De bevindingen uit het onderzoek zijn door alle deelnemende rekenkamers opgenomen in een eigen Nota van Bevindingen. De daaraan te verbinden conclusies en aanbevelingen hebben zij opgenomen in een eigen Bestuurlijke Nota. Voor de gemeenteraad⁴ van Nijmegen gaat het dus om de Bestuurlijke Nota Nijmegen (voorliggend stuk) en de Nota van Bevindingen Nijmegen. Als achtergrondinformatie hebben wij de gemeenteraad tevens toegestuurd de Bestuurlijke Nota voor de provincies Gelderland en Overijssel, zoals die door de Rekenkamer Oost Nederland is opgesteld. Daarin wordt ingegaan op (de uitvoering van) het bedrijventerreinenbeleid van belangrijke partners in de keten: de provincie en de stadsregio. De nota's van bevindingen en bestuurlijke nota's van alle rekenkamers die hebben deelgenomen aan het onderzoek zijn te vinden op onze website www.nijmegen.nl/rekenkamer; op verzoek wordt een papieren exemplaar toegestuurd door de secretaris van de Rekenkamer⁵.

⁴ Uiteraard zijn die stukken ook toegestuurd aan het college en geïnterviewden.

⁵ U stuurt daarvoor een e-mail naar rekenkamer@nijmegen.nl of belt 024 – 3292338.

2. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk presenteren wij onze conclusies over het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid.

Nijmeegse bedrijventerreinen

1. Nijmegen kent zes bedrijventerreinen: Bijsterhuizen, Brabantse Poort, De Grift, Noord- en Oostkanaalhavens, Westkanaaldijk en Winkelsteeg. In totaal gaat het bruto⁶ om ruim 600 hectare.
2. Deze bedrijventerreinen kennen een grote variatie qua omvang, karakter, bruto-netto-verhouding en gebruiksintensiteit.
3. Bijsterhuizen (Nijmeegs deel), Brabantse Poort en Westkanaaldijk zijn al volledig uitgegeven. Op Winkelsteeg (en het Wijchens deel van Bijsterhuizen) is nog terrein uitgeefbaar. Op termijn is ook (weer) uitgifte op De Grift en Noord- en Oostkanaalhavens mogelijk.
4. De uitgifte van bedrijventerrein is sinds de economische crisis (2008) fors gedaald.

Doelen van beleid

1. Het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid is vastgelegd in de nota 'Een andere kijk op Nijmeegse bedrijventerreinen'. Deze nota is in november 2003 vastgesteld door de gemeenteraad.
2. De nota bevat geen systematische set doelstellingen, maar ademt als geheel een duidelijke visie uit op wat de gemeente wil bereiken en wat daarvoor moet gebeuren. Samenvattend gaat het erom 'voldoende en passend werk te realiseren voor iedereen op zo min mogelijk vierkante meters'.
3. De nota vormde, onder invloed van onder meer de introductie van de SER-ladder⁷, een breuk met het beleid tot dan toe. Deze trendbreuk sloot ook aan op de in regionaal verband uitgesproken ambitie om tot een betere balans tussen economie, milieu, ruimtelijke ordening en ruimtelijke kwaliteit te komen. Vanaf 2006 kiezen ook het rijk en de provincie Gelderland expliciet voor deze beleidslijn. Daarmee ontstond een consistente keten rijk – provincie – regio – gemeente.
4. Recente afspraken tussen rijk, IPO en VNG bevestigen de gekozen insteek en concretiseren deze verder. In stadsregionaal verband heeft dit recent onder meer geleid tot afspraken over het 'on hold' zetten van de ontwikkeling van een aantal bedrijventerreinen.

⁶ De bruto-oppervlakte bedrijventerrein betreft de oppervlakte uitgegeven en/of uit te geven bedrijventerrein én de oppervlakte voor wegen, water en openbaar groen en dergelijke. De netto-oppervlakte bedrijventerreinen betreft alleen de oppervlakte die is uitgegeven en/of uitgeefbaar is. Die is in Nijmegen om ruim 450 hectare.

⁷ SER-ladder: in 1999 door de SER bedacht instrument om de verrommeling van het landschap tegen te gaan. In de begrippenlijst (bijlage 8) in de Nota van Bevindingen Nijmegen, is de SER-ladder uitgebreider toegelicht.

Uitvoering van beleid

1. De nota 'Een andere kijk ...' vertaalt de algemene beleidsuitgangspunten naar uitgangspunten en doelen per bedrijventerrein. Voor bedrijventerreinen waarop nog uitgifte mogelijk is óf waar revitalisering en/of herstructurering aan de orde is, zijn deelvoutwerkingen⁸ gemaakt. Hierin zijn de algemene uitgangspunten terug te vinden, maar niet de specifieke doelstellingen voor het betreffende bedrijventerrein.
2. Voor de uitvoering van het beleid op Bijsterhuizen is – onder invloed van verplichtingen die voortvloeien uit de Wet Gemeenschappelijke Regelingen – jaarlijks een plan opgesteld, waarin steeds een (aantal) clusters van strategische activiteiten is benoemd.
3. Voor de deelvoutwerkingen voor de overige door ons onderzochte bedrijventerreinen geldt dat deze nooit zijn geconcretiseerd of geactualiseerd. Sinds 2007 is geen sprake van actuele uitvoeringsplannen.
4. Zoals vastgelegd in de nota 'Een andere kijk ...' worden de uitgangspunten van het bedrijventerrein juridisch bindend vastgelegd in bestemmingsplannen. Voor de door ons als casus onderzochte bedrijventerreinen geldt dat dit voor Noord- en Oostkanaalhavens en Winkelsteeg inmiddels is gebeurd. Voor Bijsterhuizen wordt op dit moment gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan, waarin deze zullen worden vastgelegd.
5. Bij het vasthouden van bestaande bedrijven en het binnenhalen van nieuwe wordt gewerkt vanuit de algemene uitgangspunten van het bedrijventerreinenbeleid.
6. De uitvoering van het beleid kenmerkt zich verder door het leveren van pragmatisch maatwerk per bedrijventerrein. Daarbij spelen (onder druk van subsidieverstrekkingen) de algemene uitgangspunten een sturende rol. Deze zijn door betrokkenen binnen de gemeente robuust, maar flexibel genoeg genoemd om te kunnen inspelen op kansen en zich (snel) wijzigende omstandigheden. Dat is belangrijk genoemd omdat zich veel autonome ontwikkelingen voordoen die consequenties hebben voor bedrijventerreinen, waarvan de impact en omvang maar zeer ten dele zijn in te schatten en niet of nauwelijks te beïnvloeden.
7. De bedrijventerreinverenigingen hebben wel 'uitvoeringsplannen' opgesteld. Elke bedrijventerreinvereniging heeft daarin zijn eigen weg gekozen.

⁸ De opzet van de deelvoutwerkingen verschilt per bedrijventerrein. Ze bestaan steeds uit meerdere stukken (waaronder diverse subsidie-aanvragen), waarvan de laatste uit 2007 stammen.

Samenwerking

1. De gemeente werkt bij het formuleren en de uitvoering van het bedrijventerreinenbeleid samen met anderen: met andere overheden, maar ook met (organisaties van) bedrijven op de bedrijventerreinen en een veelheid aan 'andere' partijen (Oost NV, Kamer van Koophandel, Centrum voor Werk en Inkomen, bewonersorganisaties etc.).
2. Binnen de gemeente bestaat – zowel bestuurlijk als ambtelijk – grote tevredenheid over de samenwerking met de provincie en de wijze van samenwerking in regionaal verband.
3. Zowel de vertegenwoordigers van de bedrijventerreinvereniging, als de ambtenaren en de portefeuillehouder zijn tevreden over de wijze van samenwerking tussen gemeente en bedrijventerreinverenigingen.
4. De provincie is de regisseur van de regionale planning van bedrijventerreinen.
5. De provincie Gelderland ziet de bedrijventerreinenmarkt als een regionale markt, die vraagt om beleid op bovengemeentelijk niveau en regionale afstemming. Zij heeft haar regionale beleid voor bedrijventerreinen gekoppeld aan de bestaande regionale samenwerkingsverbanden.
6. Op verzoek van de provincie zijn in stadsregioverband de regionale afspraken in 2009 vastgelegd in een Economisch Programmerings- en Ontwikkelingsdocument (EPO). Omdat de provincie Gelderland de afspraken daarin onvoldoende vond, is een Regionaal Programma Bedrijventerreinen (RPB) opgesteld (2011).
7. Het RPB wordt zowel door het regiobestuur als Gedeputeerde Staten ondertekend en heeft daarmee de status van bestuursakkoord of convenant. De Nijmeegse stadsregio-delegatie heeft in de commissievergadering voorafgaand aan de vaststelling aandacht gevraagd voor de handhaving van de gemaakte afspraken.
8. Het RPB fungeert vanaf 2012 als centraal afsprakenkader en regionaal toetsingskader voor de invulling van het regionale bedrijventerreinenbeleid. Er zijn plannen 'on hold' gezet, er is afgesproken een handreiking SER-ladder op te stellen per subregio en er zijn afspraken gemaakt over het monitoren van resultaten en het op basis daarvan bijsturen van beleid.
9. Over de uitvoering van het RPB wordt jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld. Deze vindt zijn basis in de monitoring via IBIS⁹. De toegankelijkheid van IBIS zal worden verbeterd en er zal worden nagegaan of IBIS kan worden uitgebreid met andere belangrijke indicatoren.
10. Elke twee jaar zal het RPB zo nodig worden aangepast; met name voor wat betreft de fasering van de uitgaven en de status van de plannen.

⁹ IBIS: Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem. IBIS is een landelijke database waarin de gegevens over bedrijventerreinen worden bijgehouden. In de begrippenlijst (bijlage 8) in de Nota van Bevindingen Nijmegen is uitgebreider ingegaan op IBIS.

Resultaten

1. De resultaten (maatschappelijke effecten) van het bedrijventerreinenbeleid blijken moeilijk te achterhalen. Dat geldt niet alleen voor Nijmegen, maar ook voor de provincies Gelderland en Overijssel en de andere gemeenten die participeren in dit onderzoek.
2. Voor Nijmegen zijn de oorzaken dat:
 - de toegezegde monitor in het debat over de nota 'Een andere kijk ...' niet is vormgegeven;
 - de verantwoording in de jaarstukken vooral gaat over de recente ontwikkelingen, de stand van zaken (procesresultaten) en acties voor de nabije toekomst.
3. In hoeverre de berekende 'theoretische ruimtewinst' voor Nijmegen als geheel en per bedrijventerrein is gerealiseerd is niet bekend. Wel kan worden gesteld dat sinds het uitkomen van de nota 'Een andere kijk ...' (2003) geen nieuwe bedrijventerreinen zijn ontwikkeld en alleen uitgifte heeft plaatsgevonden op bestaand bedrijventerrein.
4. Uit de cijfers blijkt dat het aantal banen op bedrijventerreinen is afgenomen en het aantal uitgegeven hectares op bedrijventerrein is toegenomen. Op zichzelf wekt dit geen verbazing: het beleid is mede gericht op het uitgeven van bedrijventerrein en in de Nota was al aangegeven dat het aantal banen op bedrijventerreinen terugloopt. In hoeverre sinds 2003 'voldoende banen op zo weinig mogelijk hectares' gerealiseerd zijn, kan niet beoordeeld worden.

Overigens onderkennen wij dat het niet eenvoudig is om de resultaten van bedrijventerreinenbeleid te meten. En als al gemeten zou worden, dan zijn de gegevens ook nog eens lastig te interpreteren. De (uitvoering van) het overheidsbeleid is immers maar één van de factoren die invloed heeft op de maatschappelijke effecten op bedrijventerreinen. Hoe groot die invloed is en hoe die zich verhoudt tot de effecten van autonome factoren is moeilijk aan te geven. Dat dit van belang is, is in de gevoerde gesprekken nadrukkelijk benoemd. In het beleid en de uitvoeringsplannen (deeluitwerkingen) komt dit echter nauwelijks naar voren.

3. AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk doen wij een aantal aanbevelingen voor (de uitvoering van) het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid.

Het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid is consistent en past binnen de keten rijk – provincie – stadsregio – gemeente. Op stadsregionaal verband is (de uitvoering van) het beleid recent nader geconcretiseerd. Wij pleiten ervoor door te gaan op de ingeslagen weg en daarbij de goede samenwerking in regionaal verband en met de bedrijventerreinenverenigingen vast te houden. Daarnaast verdient een aantal zaken bijzondere aandacht:

- **Verbeter de monitoring**
In het RPB is aangekondigd de monitoring te gaan verbeteren. Wij ondersteunen dit van harte, omdat de monitoring tot nu toe gefragmenteerd plaats vindt en rapportage over de stand van zaken rond de belangrijkste indicatoren ontbreekt.
- **Deel de jaarlijkse voortgangsrapportage in stadsregionaal verband met gemeenteraad**
Wij willen ervoor pleiten om de jaarlijkse voortgangsrapportage die in stadsregionaal verband opgesteld zal gaan worden te delen met de gemeenteraad. In onze ogen dient die voortgangsrapportage niet alleen gericht te zijn op het verstrekken van gegevens aan de raad over de stand van zaken rond diverse belangrijke indicatoren. De voortgangsrapportage kan een belangrijke meerwaarde krijgen voor het invullen van de kaderstellende en controlerende rol van de raad, wanneer de cijfers uit de monitoring worden gerelateerd aan beleidsvoornemens en autonome ontwikkelingen en trends. Wij verwachten bovendien dat met deze manier van werken (in stadsregionaal verband) meer inzicht ontstaat in de wijze waarop autonome factoren de resultaten van (de uitvoering van) beleid beïnvloeden.
- **Maak werk van de tweejaarlijkse bijstelling van het RPB**
Het tweejaarlijks bijstellen van het RPB maakt het mogelijk beleid, uitvoering en de status van plannen tijdig bij te stellen. Belangrijke input hiervoor wordt geleverd door de jaarlijkse voortgangsrapportages. Daarnaast dient er in onze ogen bij het bijstellen van het RPB ook steeds aandacht te zijn voor de (verdere) concretisering van de inzet van beleidsinstrumenten zoals de landelijke handreiking uitvoeringsstrategie, de roadmap verzakelijking en het (sub)regionale protocol voor de toepassing van de SER-ladder.
- **Anticipeer op het wegvallen van financiële middelen**
Voorgaande is des te meer van belang nu de uitvoering van het bedrijventerreinenbeleid onder druk staat door de economische crisis en doordat het rijk zich financieel en inhoudelijk terugtrekt uit het bedrijventerreinenbeleid. Het maakt het in onze ogen ook noodzakelijk dat de gemeente anticipeert op het wegvallen van financiële middelen (zoals inkomsten uit verkoop van grond en subsidies van rijk, provincie en (stads)regio). Hoe gaat zij in die situatie (de uitvoering van) het bedrijventerreinenbeleid tenminste op het huidige niveau houden?

4. REACTIE COLLEGE

In het kader van hoor- en wederhoord ontvingen wij de volgende reactie van het College:

Met interesse hebben wij kennis genomen van de uitkomsten van het rekenkameronderzoek bedrijventerreinenbeleid zoals verwoord in de nota van bevindingen Nijmegen en de bestuurlijke nota Nijmegen. Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om te reageren op de conclusies en aanbevelingen uit de bestuurlijke nota Nijmegen.

Wij zijn tevreden te kunnen constateren dat de Rekenkamer Nijmegen van mening is dat het Nijmeegse bedrijventerreinenbeleid consistent is en past binnen de keten rijk-provincie-stadsregio-gemeente. Verder vindt u dat de goede samenwerking in regionaal verband en met de bedrijvenverenigingen gecontinueerd moet worden en dat er doorgedaan moet worden op de ingeslagen weg, dat kunnen we onderschrijven. Wel geeft u aan dat er een aantal zaken bijzondere aandacht verdient. Onderstaand gaan we in op uw aanbevelingen.

1. Verbeter de monitoring

De rekenkamer ondersteunt de verbetering van de monitor van harte.

Reactie college:

Wij ondersteunen eveneens de verbetering van de monitoring in IBIS (Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem)¹⁰. Deze monitor geeft namelijk een goed beeld van het aanbod van bedrijventerreinen. In het RPB (Regionaal Programma Bedrijventerreinen) is aangekondigd dat de stadsregio Arnhem Nijmegen met de Provincie Gelderland overlegt over verbetering van de invulling van de gegevens in IBIS.

Het gaat hierbij dan met name om het meer toegankelijk maken van IBIS en het sneller in kunnen voeren van de cijfers. Daarnaast hebben wij in het RPB afgesproken dat wij, samen met de andere gemeenten in de stadsregio Arnhem Nijmegen, jaarlijks voor 1 april de gegevens over bedrijventerreinen in IBIS bijwerken.

2. Deel de jaarlijkse voortgangsrapportages in stadsregionaal verband met de gemeenteraad

In de ogen van de Rekenkamer kan de voortgangsrapportage, behalve een rapportage over de indicatoren, een belangrijke meerwaarde krijgen voor het invullen van de kaderstellende en controlerende rol van de raad wanneer cijfers gerelateerd worden aan beleidsvoornemens, autonome ontwikkelingen en trends. Zo ontstaat meer inzicht in de wijze waarop autonome factoren de resultaten van (uitvoering van) beleid beïnvloeden.

Reactie college:

Wij nemen deze aanbeveling ter harte en willen hier als volgt mee omgaan.

In onze jaarlijkse begrotings- en verantwoordingscyclus rapporteren wij over de voortgang van ons bedrijventerreinenbeleid. Wij hebben recent overleg gevoerd met de gemeentelijke Auditcommissie van de raad over het opnemen van nieuwe en verbeterde indicatoren in het programma Economie en Toerisme. Met de Auditcommissie hebben we afgesproken om 3 indicatoren in het programma Economie en Toerisme op te nemen met betrekking tot bedrijventerreinen, te weten: het aantal ha terstond uitgeefbaar aanbod bedrijventerreinen, het aantal ha geherstructureerd bedrijventerrein en de vraagbehoefte uitgedrukt in aantal ha bedrijventerrein. Afhankelijk van het tijdstip van het beschikbaar komen van de jaarlijkse voortgangsrapportage RPB in stadsregionaal verband zullen we de resultaten weergeven in de begroting, dan wel het jaarverslag.

¹⁰ IBIS is het landelijke monitoringsysteem voor werklocaties dat in Gelderland wordt gecoördineerd door de Provincie Gelderland. IBIS monitort de voorraad uitgeefbaar bedrijventerrein, de planvoorraad bedrijventerrein en de herstructurerings- en transformatieopgave.

De jaarlijkse voortgangsrapportage RPB is een verslag van de monitoring in IBIS. Zoals reeds eerder aangegeven geeft de voortgangsrapportage inzicht in de ontwikkeling van het aanbod bedrijventerreinen. Voor inzicht in de vraag naar bedrijventerreinen is landelijk gekozen voor hantering van het Transatlantic Market scenario. De voortgangsrapportage(s) vormen de input voor de bijstelling van het RPB. Tweejaarlijks vindt, als economische omstandigheden dit noodzakelijk maken, deze bijstelling plaats. Als er beleidsmatige implicaties voor ons aan de orde zijn ten gevolge van deze bijstelling (o.a. als gevolg van autonome factoren) leggen we deze aan de raad voor.

3. Maak werk van de tweejaarlijkse bijstelling van het RPB

Tweejaarlijks bijstellen maakt het mogelijk beleid, uitvoering en de status van plannen tijdig bij te stellen. Daarnaast dient er volgens de Rekenkamer bij het bijstellen van het RPB meer aandacht te zijn voor concretisering van (landelijke) beleidsinstrumenten (handreiking uitvoeringsstrategie, roadmap verzakelijking en (sub) regionale protocol SER ladder).

Reactie college:

Wij onderschrijven de conclusie van de Rekenkamer dat tweejaarlijkse bijstelling van het RPB tijdige bijstelling van beleid, status en uitvoering van plannen mogelijk maakt. Met betrekking tot de concretisering van (landelijke) beleidsinstrumenten in de tweejaarlijkse bijstelling van het RPB, willen we er allereerst op wijzen dat het Rijk zich na 2013 terugtrekt uit het regionaal-economisch domein. Het landelijk beleidsinstrumentarium is een uitvloeisel van het Convenant Bedrijventerreinen 2010-2020. Het terugtrekken van het Rijk betekent dat na 2013 geen middelen meer worden ingezet voor de herstructurering van bedrijventerreinen en dat de nationale doelstellingen zoals opgenomen in het Convenant Bedrijventerreinen 2010-2020 komen te vervallen. De andere convenantpartners zijn dan ook niet meer gehouden aan de in het convenant geformuleerde ambities. Het is aan de provincie Gelderland en de gemeenten om het door het Rijk ingezette beleid decentraal een vervolg te geven.

Wat betreft de inzet van (landelijke) beleidsinstrumenten is er voor ons en de stadsregio Arnhem Nijmegen met het RPB al belangrijke winst geboekt in de regionale afstemming en het terugdringen van het overaanbod. In het RPB is het grootste deel uit de handreiking Uitvoeringsstrategie en de Roadmap verzakelijking al vertaald. Met het toepassen van de SER ladder zijn wij als Nijmegen voorloper geweest op het gebied van intensivering ruimtegebruik. We continueren dit beleid door het (sub-) regionale protocol voor toepassing van de SER ladder te hanteren in de uitvoering van ons bedrijventerreinenbeleid.

4. Anticipeer op het wegvallen van financiële middelen

Uitvoering van het bedrijventerreinenbeleid staat onder druk door de economische crisis en door terugtrekking van het Rijk (zowel financieel, als inhoudelijk). In de ogen van de Rekenkamer moet de gemeente anticiperen op het wegvallen van financiële middelen. Hoe kan de gemeente het bedrijventerreinenbeleid op hetzelfde niveau houden?

Reactie college:

Wij delen de zorg van de Rekenkamer wat het financieel terugtrekken van het Rijk betreft, maar stellen daar tegenover dat de provincie Gelderland voor (herstructurering van) bedrijventerreinen financiële middelen en instrumenten (Provinciaal Herstructurerings-programma) beschikbaar houdt en daarnaast nieuwe middelen in het kader van de Gelderse Topsectoren en Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid (GSO) ter beschikking kan stellen. Wij zullen in concrete gevallen in overleg treden met de Provincie Gelderland over financiële bijdragen voor met name herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen. Ons eigen Ondernemersfonds biedt mogelijkheden om parkmanagement (werklocatie-management) op bedrijventerreinen financieel te blijven ondersteunen.

5. NAWOORD REKENKAMER

De reactie van het College geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.